

Viitorul amenințărilor prezente

The Future Of Present Threats

Andrei Stupu

Creator & Owner, Ziua Mintzii

andrei@stupu.ro

Abstract

The aim of this paper is to present the importance of technology in the evolution of warfare. Moreover, this material analyses the issue posed by the use of the atomic bomb and it offers a pragmatic perspective on the future of war, by underlining essential related phenomena.

Keywords: future of warfare, information warfare, modern warfare, technological evolution

JEL Classification: N40, O30

Viitorul amenințărilor prezente

Drept reacție la o carte despre relevanța lucrării *Despre război* a lui Clausewitz asupra problematicii războiului în secolul XXI, Sir Lawrence Freedman, profesor emerit, expert în analiza conflictelor, afirmă că „Christopher Coker răspunde la întrebarea dacă Clausewitz mai este relevant în secolul XXI, imaginându-și-l pe marele maestru justificându-și teoria în fața audienței moderne. Abordarea lui este captivantă, clarificatoare și un pic răutăcioasă.” Coker, profesor de relații internaționale, concluzionează în cartea anterior adusă în discuție, *Rebooting Clausewitz. On war in the 21st century* (2017), că „Nicio fenomenologie nu poate fi vreodată completă. Ne poate ajuta, cel mult, să scoatem ceva din complexitatea fenomenului studiat, ceva esențial, dar nu va putea niciodată explica în totalitate ceea ce autorul încearcă să înțeleagă. Poate dezvălui anumite adevăruri fundamentale a ceea ce Clausewitz a numit realitatea războiului, dar, odată cu dezvăluirea fenomenului, poate adesea deveni încă și mai impenetrabil. Chiar dacă aici nu este cazul, nimeni nu poate surprinde războiul în întregimea sa, pentru că el

evoluează constant. Cartea lui Clausewitz este, în cel mai bun caz, văzută ca un lucru în curs de realizare, așa cum, de asemenea, ar trebui văzut și războiul.”

Războiul în curs de realizare este, prin urmare, singura constantă pe care un istoric ar trebui să o aibă în minte despre această problematică. Procesul indefinit – prin care se ajunge la conflict, se desfășoară și, mai departe, se încheie conflictul – a reprezentat principala preocupare a istoricilor și teoreticienilor de profil. Continua amenințare a unui viitor război a solicitat constant atenția specialiștilor în măsură să evalueze iminența unui asemenea fenomen, care a luat numeroase forme de-a lungul istoriei, dar care întotdeauna a reușit să surprindă prin violență și creativitate militară. În plus, sunt numeroase fenomenele conexe războiului – pentru că nu pot fi numite cauze oficiale –, acestea făcând subiectul unor evoluții în plan social, economic și politic. Poate cel mai mult, prin vădita forță de schimbare a modului de desfășurare a războaielor, tehnologia a marcat constant trecerea de la un nivel la altul.

Felul în care se poartă războiul, de la corp la corp, la lupta cu arme de foc, la cea cu arme de distrugere și, mai târziu, la arme nucleare, a evidențiat de fiecare dată, fie utilitatea războiului, prin capacitatea de a supune inamicul și de a-i confisca bunurile, inclusiv cetățenii, transformându-i în sclavi, fie absoluta inutilitate, sau, mai bine spus, ineficiența, din moment ce tehnologiile militare moderne pot duce la dispariția speciei umane în ansamblu, nu doar a grupului inamic vizat. În prezent, această caracteristică a războiului nu este doar echivocă pentru experții în istorie și filosofie politică, ci și o formă de a menține opinia publică amorțită, urmare a faptului că publicul larg continuă să înțeleagă problematica în termenii de dinainte de 1990, în cel mai bun caz. Ideea că *bomba nucleară nu are cum să fie folosită* îi face pe cei mai mulți să creadă că războiul, așa cum au învățat din manualele de istorie, a dispărut; o concluzie nu în totalitate eronată, dar care prezintă doar o versiune limitată a adevărului. În efortul său comercial de a crește accesul publicului la informare, prin pop-science, Yuval Noah Harari (2018) prezintă pe înțelesul tuturor situația actuală: „dacă SUA atacă acum o țară cu capacități, chiar și moderate, de război cibernetic, războiul ar putea ajunge în California sau în Illinois în doar câteva minute. Programele virusate și bombele logice ar putea să oprească traficul aerian din Dallas, să facă trenuri să se ciocnească în Philadelphia și să dezactiveze rețeaua electrică din Michigan.”

Din analiza trecutului, se observă că viitorul războiului, în momentele în care a fost văzut ca fiind inevitabil, a luat dimensiuni profetice. Un paradox al gândirii umane constă în a fi capabilă

inclusiv de autodistrugere, doar pentru a-și dovedi o ipoteză în care crede nebunește (extrem). Acest lucru este demonstrat și de psihologi, și de sociologi, în urma studiilor efectuate asupra evoluției și manifestărilor ritualice din cadrul diverselor culte. Așadar, forța credinței în inevitabilitatea războiului conduce la înarmare și înverșunare, liderii politici trăind sub presiunea continuă a faptului că orice act de bunăvoință poate duce la pierderea șanselor de câștig, iar astfel profeția se împlinește și războiul izbucnește fără rezerve.

În fond, puține lucruri se întâmplă în realitate, fără a se fi întâmplat mai înainte în imaginar. – acesta reprezintă și laitmotivul urmărit de Sir Lawrence Freedman în cartea sa, *Viitorul Războiului*. O metaforă menită să mențină constantă atenția cititorului pe factorul psihologic, în timp ce, cu rigurozitate, autorul expune datele istorice și evoluțiile tehnologice ale războiului. Îmbinarea celor două componente nu este doar o dovadă a erudiției, ci și un mecanism prin care se observă că marile narațiuni ale *Zeitgeistului* determină marile evenimente ale momentului. Mijloacele tehnologice de purtare a războiului au condiționat tipul acestora și, cronologic, se expune trecerea de la „bătălii decisive”, „războaie totale” și „era nucleară” la „războaie noi și state eșuate” sau „antiterorism”, până la „războaie hibride”, „războaie cibernetice” și, nu în ultimul rând, „viitorul viitorului războiului” (Freedman, 2019).

Analizarea specifică a mijloacelor tehnologice, prin tipologii de arme și strategii militare, arată că, deși într-o continuă perfecționare, impasul nu a întârziat să apară odată cu bomba nucleară. Afirmatia lui Albert Einstein, „nu știu cu ce arme va fi luptat cel de-al treilea război mondial, dar cu siguranță cel de-al patrulea va fi luptat cu pietre și bâte” (Isaacson, 2019), deși plină de haz și extrem de popularizată, nu mai are sens pentru un cunoscător al realității politice internaționale actuale. Prin urmare, deși posibilă, recurgerea la distrugerea în masă nu are vreun temei logic. Cu toate că sună conspirativ și nefiind cazul să se considere că Al Treilea Război Mondial are loc sub ochii noștri, faptul că datele reprezintă principala armă în secolul XXI nu este deloc de neglijat. Așadar, indiferent că tehnologia informațiilor sau biotehnologiile vor influența sau nu purtarea războaielor viitoare, nu se poate combate un fapt logic și demonstrat, anume că tehnologia a avut, are și va avea un impact enorm asupra viitorului războiului.

Referințe

Coker, Christopher. (2017). *Rebooting Clausewitz. On war in the 21st century*. London, C. Hurst & Co., pp. 158.

Isaacson, Walter. (2019). *Einstein: viața și universul său*, trad. Louis Ulrich. București, Editura Publica. Lawrence Freedman, Lawrence. (2019) *Viitorul Războiului: o istorie*, trad. Corina Hădăreanu. București, Editura Litera.

Yuval Noah Harari, Yuval Noah. (2018). *21 de lecții pentru secolul XXI*, trad. Lucia Popovici. Iași, Editura Polirom, pp. 181.

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).